

ham ere fremsatte her i Thinget og, som han bemærkede, særlig skildtes ham som Medlem af Proceskommissionen — saaledes forstod jeg det. Saa vidt jeg hørte, kom den meget ærede Justitsminister ikke ind paa at omtale det, som egentlig maa være Hovedspørgsmaalet, og som ligeledes som saadant blev fremdraget af det sidste ærede Medlem. Det er dette: vil det være rigtigt ved Om-dannelsen af vor Retspleie til mundtlig at bygge paa det Bestaaende, eller skal man gaa den anden Vej, saaledes som den meget ærede Justitsminister har foreslaet, at slaa en Streg over alt det Bestaaende — det er omtrent det, som de ministerielle Forslag gik ud paa den Gang — og indføre noget helt Nytt og Andet, som vi ikke her tidligere have kjendt, og lad mig tilføie: som heller ikke kjendes andet Steds, saa vidt jeg veed; thi det Forbilledet fra Tydskland, som man den Gang tog, en Kommissionsbetænkning eller Udkast fra 1872, om jeg erindrer ret, har man jo ikke fulgt i Tydskland. Man har jo der fuldstændig forladt det, og, som jeg har tilladt mig at eftervisse, uden at det i det Mindste endnu har fundet nogen Modsigelse fra den meget ærede Minister, er man i Tydskland fra Retsregler, som oprindeligt vare de modsatte af vore, paa store og vigtige Omraader gaaet over til de Retsregler, som vi hos os have glædet os over længe at besidde. Dette maa dog være et Slags Bevis eller dog i det Mindste en Støtte for, at det vil være rigtigt, og at vi ikke gaa feil i at bygge videre paa det Bestaaende. Det, som den ærede Justitsminister derimod gjorde, var, at han forsøgte ved en Kritik af Lovforslaget her og der at fremstille, at det manglede det Ene og det Andet, at det og det maatte være forkert i de Regler, som det giver, og der var det Ene og det Andet, som kunde rettes og suppleres med det og det. Jeg sluttede mit første Foredrag med at sige, at naar man er enig om Hovedtanken i Lovforslaget, entlig om at gaa den Vej, som Lovforslaget har betraadt, saa bliver saadanne Forandringer, Rettelser og Tilføininger i Virkeligheden kun underordnede Spørgsmaal, som man sikkerlig let vil kunne komme overens om. Den ærede Minister havde i enkelte Ting misforstaaet Lovforslaget. Han gik saaledes ud fra, at dets Hensigt var, at man skulde beholde hele den bestaaende Indlægsvejel. Nei, det er ikke Meningen, tværtimod, det er Meningen at komme bort derfra saa meget som muligt, og jeg vil erindre om, at jeg i mit første Foredrag betonedede, at naar man benytter den Maade at procedere paa, som jeg særlig fremhævede, nemlig at fremsføre Bevislig-

hederne for Retten i Form af Ekstrakter, saa forhandles man over den Sæthed, den Simpelt-hed, Hurtighed og Sikkerhed, hvormed man er i Stand til at forelægge Retten den hele Sag til Paadømmelse. Hvor meget eller hvor lidt der trænges til en Indlægsvejel, beror paa den enkelte Sags Eiendommelighed; men det ligger i den menneskelige Natur, at man vil spare sig den Uleilighed, man kan, og at man ikke har Øyst til at skrive mange og lange Indlæg, saa snart man kan undgaa det, og man har en anden og langt bekvemmere Maade, paa hvilken man kan føre sin Sag. Hvad det betydde, ikke at skulle skrive Indlæg, men at kunne fremsføre Bevislighederne i Ekstrakt, det veed jo den ærede Justitsminister meget godt. Det se vi jo ved Højesteret, og det se vi ogsaa ved Sø- og Handelsretten af og til. En Sag, som procederes skriftlig ved Højesteret — og det gjør jo nogle — varer lige saa længe, som en Sag, der procederes for de andre Retter, medens en Sag, som procederes mundtlig for Højesteret, bliver man færdig med samme Dag, som den begynder, eller allensfals i Løbet af saa Dage, og Dommen har man saa med det Samme. Der staar ogsaa i Lovforslaget kun, at mundtlig Forhandling kan forberedes ved skriftligt Indlæg; der staar ikke, at det er nogen Pligt. Man vil altsaa ikke gjøre dette, hvor det ikke er nødvendigt, og det sker jo som bekjendt i mindre Sager ikke en Gang nu. Enhver Sag har sin særlige Eiendommelighed, det veed enhver, som er vant til at bevæge sig paa dette Omraade. Den ene Sag kan kræve, at man tager den paa en Maade, en anden, at man tager den paa en anden Maade. Det er saa at sige næsten aldrig ens, og derfor er det efter min Mening nødvendigt at give et fakultativt Spillerum, saa at man i den Ramme, som Lovforslaget giver, søger at indpasse disse særegne Eiendommeligheder. Det er ogsaa Tilfældet med den nuværende Højesteretsprocedure og ligeledes ved Sø- og Handelsretsprocedure, dens Ramme er af saadan Vidde, at man ved den fakultativt kan indordne alle de Særegenheder og alle de særegne Skridt, som hver enkelt Sag efter sin Eiendommelighed maatte kræve. Saa kom den ærede Justitsminister med en Indvending og sagde, hvorledes skulde det gaa, naar den ene Part valgte at føre sine Vidner gennem Thingsvidne paa sædvanlig Maade og saa dokumenterede dette Thingsvidne under den mundtlige Forhandling, og den anden Part valgte at føre sine Vidner ved den mundtlige Forhandling uden at have forhørt dem tidligere. Dertil vil jeg for det første svare: Det sidste kan ingen Part ri-